

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет мистецтв
Кафедра образотворчого мистецтва

«Допущено до захисту»

Завідувач кафедри образотворчого
мистецтва _____ Руслан Пильнік
«_____» _____ 2025 р.

Реєстраційний №
«_____» _____ 2025 р.

МЕТОДИКА ВИКОНАННЯ КНИЖКОВИХ ІЛЮСТРАЦІЙ ДО ТВОРУ
Т. ТОКАЙ

Кваліфікаційна робота
студентки групи ЗОМ -21
заочної форми навчання
рівня вищої освіти «бакалавр»
спеціальності 014.12 Середня освіта
(Образотворче мистецтво)
Лисенко Дар'ї Юріївни
Керівник: зав. каф. образотворчого
мистецтва
Пильнік Р. О.

Оцінка:

Національна шкала

Шкала ECTS ____ Кількість

балів Голова ЕК _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

Члени ЕК _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

(підпис) (прізвище, ініціали)

(підпис) (прізвище, ініціали)

(підпис) (прізвище, ініціали)

ЗАПЕВНЕННЯ

Я, Лисенко Дар'я Юріївна, розумію і підтримую політику Криворізького державного педагогічного університету з академічної доброчесності. Запевняю, що ця кваліфікаційна робота виконана самостійно, не містить академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Я, не надавала і не одержувала недозволену допомогу під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають покликання на відповідне джерело.

Із чинним Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в роботах здобувачів вищої освіти Криворізького державного педагогічного університету ознайомена. Чітко усвідомлюю, що в разі виявлення у кваліфікаційній роботі порушення академічної доброчесності робота не допускається до захисту або оцінюється незадовільно.

Лисенко Дар'я

ARIA Lysenko

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. КНИЖКОВА ГРАФІКА – ЯК КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА.....	6
1.1.Розвиток книжкової графіки та впровадження книжкових ілюстрацій.....	6
1.2. Книжкова ілюстрація ХІХ-ХХІ століть.....	10
Висновки розділу 1	14
РОЗДІЛ 2. ВИКОНАННЯ СЕРІЇ ГРАФІЧНИХ ІЛЮСТРАЦІЙ ДО ЛІТЕРАТУРНОГО ТВОРУ.....	16
2.1. Зародження задуму серії ілюстрацій та розробка скетчів.....	16
2.2. Виконання проекту в матеріалі.....	21
Висновки розділу 2.....	25
ВИСНОВКИ.....	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	29
ДОДАТКИ.....	32
Додаток А.....	32
Додаток Б.....	38

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Люди завжди полюбили слухати історії, будь – то народні легенди, казки, оповідання чи просто цікаві історії з життя друзів, рідних, або, навіть, історію, що сталася з людиною, яку випадково зустріли на вулиці. Згодом, все, що розповідали, почали записувати [1, с. 16] .

Коли з'явилися книжки, за ними з'явилося й бажання побачити не тільки в своїх власних фантазіях, але й своїми очима, головних героїв, пейзажі, навколишнє середовище, предмети навколо персонажів історії, о яких так кольорово розповідають автори творів. Тоді в створенні книжок почали брати участь не тільки самі автори тексту, але й художники, які створювали дивовижні ілюстрації за допомогою різних матеріалів, таких як, наприклад, олівець, вугілля чи фарби.

Ілюстрація – є однією з важливих складових в мистецтві книги, яка додає певний, так би мовити, «шарм», не зважаючи на жанр, та вікову категорію самого твору, а обкладинка книги тільки підігріває зацікавленість, що може бути всередині цього чарівного порталу в інші світи, що наповнені різними історіями.

Тому, ми вважаємо, що книжкова ілюстрація – займає особливе місце в історії та культурі та має свої неповторні аспекти, які необхідно розібрати.

Мета кваліфікаційної роботи – на основі вивчення художньо-стильових особливостей художнього образу в книжковій ілюстрації створити серію робіт до дитячої книги «Alibajki», Тамари Токай.

Відповідно до поставленої **мети** сформовано такі **завдання**:

1. Проаналізувати фахову мистецтвознавчу літературу з теми кваліфікаційної роботи.
2. Обґрунтувати процес формування художнього образу в книжковій ілюстрації.

3. Розробити композицію серії ілюстрацій до літературного твору Тамари Токай «Alibajki»

Об'єкт кваліфікаційної роботи: книжкова ілюстрація як частина графічного мистецтва та дослідження її історичного розвитку.

Предмет кваліфікаційної роботи: створення ілюстрацій до дитячої книжки Т. Токай

Методи кваліфікаційної роботи: аналіз літературних джерел, узагальнення термінології та методології; зображальний метод; графічний метод; метод оформлення.

Практичне значення: основні положення роботи можуть бути корисними у практичній діяльності вчителів мистецтв та можуть використовувати здобувачі у роботі над створенням книжкових ілюстрацій.

Матеріал, який приводиться в роботі можливо застосовувати в підготовці лекцій та практичних заняттях з книжкової ілюстрації.

Структура: складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел, який налічує 24 позиції, та 2 додатків. Основний зміст викладено на 25 сторінках. Повний обсяг кваліфікаційної роботи становить 46 сторінок.

РОЗДІЛ 1. КНИЖКОВА ГРАФІКА – ЯК КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА

1.1. Розвиток книжкової графіки та впровадження книжкових ілюстрацій

Одна з основних складових книжкового видання – книжкова графіка. Вона містить в собі такі важливі аспекти мистецтва як: шрифт, ілюстрації, літературний текст, і всі ці аспекти тісно пов'язані з поліграфією. А якісна поліграфія, в свою чергу, залежить від рівня праці поліграфічного виробництва.

Книга, безпосередньо, складається з таких частин як: обкладинка, суперобкладинка, форзац, титульний лист, ілюстрації і шрифт. За всі ці складові відповідає художник – ілюстратор, який розробляє конструкцію книги, оформлення сторінок, робить підбір шрифтів та створює ілюстративний ряд, дотримуючись змісту твору, але, звісно, використовуючи свій життєвий досвід та бачення, доповнюючи текст, та підсилюючи емоціональне сприйняття твору за допомогою ілюстративного ряду [2].

Книжкова графіка бере свій початок далеко в глибині століть, коли люди замислились о створенні носіїв інформації, за допомогою яких, з'явилася б можливість зберегти та передавати традиції, легенди та історії з покоління в покоління. Вважається, що перші ілюстрації з'явилися в період неоліту приблизно 15 000 р. до н.е. [3, с. 50]. Це були зображення тварин та людей, намальованих на скелях в печерах. Матеріалами, якими тоді користувалися для малювання, слугували вологий пісок та глина. З часом, малюнки на скелях почали переносити на керамічні вироби та тканину [4, с. 22]. В Стародавньому Єгипті, Ілюстрації, також, робили на стінах, але потім стали використовувати папірус. Єгипетські ілюстрації часто супроводжувалися заклинаннями та гімнами (Рис. А. 1.1.1).

У Стародавній Греції, на відміну від Єгипту, головними виразними якостями графіки були лінії і силуети чорного та червоного кольору, які використовували в вазописі. Більшість таких ілюстрацій були пов'язані з

міфами або епосом. Відомими прикладами Стародавньої Грецької ілюстрації є зразки перших століть нашої ери в рукописах «Іліади» та «Енеїди» (Рис. А. 1.1.2).

Більш подібними до книги сьогодення, були кодекси, які створювали Римляни в I ст. н. е. Кодекс був зроблений з пергаментного паперу, який прийшов на заміну папірусу, та все це було переплетено дерев'яними палітурками. Така конструкція вважалася компактною, завдяки чому, з появою християнства, книга набула популярності, тому що можна було носити біблійні тексти з собою [5, с. 71].

Книжкова графіка та сама ілюстрація розвивалися доволі швидко, і на період X ст., це було пов'язано з поширенням християнської релігії, адже саме книга підходила для того, щоб передати образи та символічну глибину через ілюстрації та оздоблення книги [6, с. 39].

В цей період, також, набуває популярності книжкова мініатюра в Західній, Центральній Європі та Візантії. Маленькі ілюстрації та орнаментальні мотиви, ретельно зроблені майстрами, прикрашали історично важливі книги, як з фрагментами видань Євангелії та Кодекси. Так, наприклад, в книзі Остромирове Євангеліє, кількість мініатюр лічила 3 портрети євангелістів, четвертий було згублено (Рис. А. 1.1.3). (Рис. А. 1.1.4). (Рис. А. 1.1.5). Окрім біблійних сюжетів, в цих, дивовижних витворах мистецтва, зустрічалися світські сюжети, портрети, предмети побуту та інші.

Інша книга, яка не поступається в своєму оформленні - Келлська. Це одна з найщедріше прикрашених витонченими мініатюрами та орнаментами з-поміж середньовічних рукописів, що дійшли до нас (створена ірландськими (кельтськими) ченцями наприкінці VIII — на початку IX ст. Частина манускрипту, що зберіглася, починається зі сторінки з фрагментом списку єврейських імен. Цей фрагмент займає тільки частину першої сторінки. Інша частина цієї сторінки зайнята мініатюрою з символами чотирьох євангелістів, яка нині майже стерта (Рис. А. 1.1.6). Кожна зі сторінок певним чином прикрашена великою та розкішною ілюстрацією чи прикрасою самого тексту.

Намальовані образи складні, з дрібними деталями та прикрасами від кельтських вузлів до левів, різноманітними яскравими пігментами [7, с. 110], (Рис. А. 1.1.7).

Завдяки цим важливим екземплярам книг, з'явилася певна методика в розробці таких складових, як: шрифт, мініатюра, орнаментальні заставки і т.д., які мали великий вплив на виготовлення книг, та на книжкову графіку в цілому.

Оскільки популярність книг зростала, з'явилася потреба в більш ефективному способі їх виготовлення, так власне і з'явився друк.

Одна з перших книг, яку надрукували за допомогою ксилографії, і яка зберіглася на сьогодні - це «Алмазна сутра», створена приблизно у III столітті н. е., вона складається з священних буддистських текстів, які були надруковані китайською мовою [8, с. 35]. Ця унікальна пам'ятка містить в собі найдавніші ілюстрації, які надрукували за допомогою ксилографії (Рис. А. 1.1.8).

У середньовіччі вже сформувалося поняття структури книги як поєднання образу та тексту. Одним із перших циклів ілюстрацій вважають малюнки Боттічеллі до «Божественної комедії» Данте (Рис. А. 1.1.9).

В XV ст., коли з'ясувалося, що ксилографія та рукописні способи не можуть в повній мірі вирішити проблему недостатнього тиражування книги в Європі, люди почали активно шукати рішення. Багато країн сперечалися, хто першим винайшов друкарський верстат, але найпоширенішою теорією вважається, що першим винахідником був німець Йоганн Гутенберг. Цей винахід спричинив революцію у книжковій справі [9, с. 150]. У друкованих книгах зберігалися мініатюри та орнаменти, але тепер вони були відтворені гравіюванням на дереві або міді. Винахід рухомого шрифту в Європі Йоганном Гутенбергом безпосередньо привів до його головної роботи — створення Біблії Гутенберга. Це була перша велика книга, надрукована на новому друкарському верстаті [10, с 41].

В Україні XVI століття, з появою перших ознак книгодрукування, Львів став важливим центром графічного мистецтва. Це місто тісно пов'язане з діяльністю друкаря та засновника друкарської справи в Україні та Росії Івана Федорова. Вважається, що методика друкування Федорова, є унікальною, та розробленою, безпосередньо, ним та іншими друкарями, спираючись лише на свій опит друкарської справи. Використовуючи елементи народної орнаментики, а також найкращі зразки західноєвропейського книжкового мистецтва, Федоров створив унікальний стиль графіки [11, с 18].

У XVII ст., спочатку, книга набуває більшої декоративності та мальовничості, але згодом, на мистецтво в цілому, впливає ренесанс. У добу Відродження книжкова графіка набуває класичної гармонії. В мистецтві стають популярними пейзажі, портрети, натюрморти, тощо. Самі малюнки стають більш зближеними до реальності, що приводить к популяризації гравюр, де митці намагалися досягнути якомога реалістичнішого зображення історичних подій, які дозволяли б людям поглинути у правдиві сюжети.

Тим часом, релігійні сюжети зникають зі сторінок та приходить епоха комерції. Друкарня стає доступним джерелом для людей, які прагнули розвиватися та шукали освітню літературу. У др. пол. XVII друкарня Києво-Печерської лаври стала провідним в Україні центром книговидавання та поліпшення оформлення книг. Значний вклад, у лаврську друкарню, зробило видання Печерського патерика (1661, вдруге – 1678 р.), в якому розповідається про заснування Києво-Печерського монастиря та про подвиги лаврських подвижників. Численні ілюстрації художника Іллі та інших граверів, до цій пам'ятки, внесли своє, особливе бачення твору, ілюстрації якого, друкувалися ще протягом століть [12], (Рис. А. 1.1.10).

У XVIII столітті мистецтво ілюстрації набуває нового розквіту – використовуються мідні гравюри малого формату, зокрема у Франції (Ш. Ейзен) та Німеччині (Д. Ходовецький). Водночас у наукових і пізнавальних виданнях формується новий стиль наукової ілюстрації. Його яскравим

представником стає Т. Б'юїк – новатор торцевої гравюри на дереві (Рис. А. 1.1.11).

В Українській графіці, яскравим представником ХІХ століття є Тарас Шевченко – видатний діяч, який продемонстрував себе в багатьох творчих галузях, та був художником, письменником, та драматургом [13, с. 47]. Він став першим художником, який проклав реалістичний напрям і став основоположником критичного реалізму в українському мистецтві. Тарас Григорович був одним з найвидатніших майстрів офорту того часу та прекрасно володів багатьма засобами графічного зображення. Серед його ілюстрованих робіт – поема О. Пушкіна «Полтава» (Рис. А. 1.1.12). «Король Лір» В. Шекспіра (Рис. А. 1.1.13)., «Тарас Бульба» М. Гоголя (Рис. А. 1.1.14)., ілюстрації до твору Данієля Дефо «Робінзон Крузо» (Рис. А. 1.1.15).

1.2. Книжкова ілюстрація ХІХ-ХХІ століть

У ХІХ ст. через вплив європейської культури, спостерігається розквіт мистецтва оформлення публіцистичної літератури, особливо журнальних обкладинок, Яскравими зразками цього періоду стали обкладинки видань «Українські вісті» та «Український живопис», створені В. Кричевським. Художники того часу працювали в широкому спектрі стилістичних напрямків, експериментуючи з поліграфією. Такі митці, як В. Єрмолов, В. Меллер, Г. Фішер і А. Петрицький, впроваджували елементи конструктивізму, відкриваючи нові можливості книжкової ілюстрації [14, с. 240]

Друкована графіка звертає увагу більшості художників та друкарень на себе, та пропонує читачам поглибитися у професійно оформленні видання, з великою кількістю кольорових ілюстрацій. На обкладинках періодичних видань можна було помітити декорування в вигляді гравюри на дереві.

Під впливом першого покоління успішних американських ілюстраторів оповідань, на чолі з Говардом Пайлом такі віддані молоді художники, як

Джессі Віллкокс Сміт, Елізабет Шиппен Грін, Френк Е. Шуновер, Н. К. Вайєт та багато інших, побачили, чого можна досягти, і в цю сферу хлинув потік талантів. Невдовзі видавці зрозуміли, що ілюстрації допомагають продавати підписки на журнали та збільшувати дохід від реклами [15, с. 31].

Завдяки ширшим і ефективнішим мережам розповсюдження ілюстровані газети, книги та журнали стали доступною розвагою для мільйонів людей, та повнокольорові газетні комікси принесли мистецтво ілюстрації в повсякденне життя. Найкращі ілюстратори стали відомими діячами, і такі, як Чарльз Дана Гібсон досягли статусу знаменитостей. Обкладинки журналів та ілюстрації до оповідань Говарда Чендлера Крісті (Рис. А. 1.2.1) , Коулза Філіпса (Рис. А. 1.2.2). Дж. К. Лейєндеккера (Рис. А. 1.2.3). та Нормана Роквелла (Рис. А. 1.2.4). побачили мільйони людей.

Іншою важливою фігурою в ранній дитячій книжковій ілюстрації був Джон Тенніл, який найбільше відомий своїми культовими ілюстраціями до «Пригод Аліси в країні чудес» Льюїса Керролла. Точні та образні малюнки Тенніла ідеально передали химерну природу історії Керролла.

Поступово, книга, втратила свою цілісність як мистецький витвір. Майстри рідко присвячували себе книжковій графіці та ілюстрація більше набувала самостійного значення.

Згодом, принципи оформлення масової книги найяскравіше проявилися в наукових, ділових, навчальних і довідкових виданнях, які відзначалися високою якістю друку, чіткою структурною організацією та прагненням до зниження собівартості без втрати художнього рівня.

Однак у 1940-х роках загальна орієнтація на спрощення масових видань художньої літератури призвела до зниження якості ілюстрацій. Водночас найцікавішими виявилися дитячі книги Італії та Японії, які відзначалися якістю кольорового друку.

В українському образотворчому мистецтві, Примітивізм став однією з найстійкіших течій, особливо в графіці. Його пластичні риси яскраво

проявилися у творчості М. Бойчука, О. Кульчицької, Т. Бойчука та інших митців.

Звернення до минулого неминуче передбачає відродження певних стилістичних форм, які органічно відображають дух своєї епохи. Починаючи з 1960-х і протягом 1970-х років, на графічне мистецтво вплинув класичний авангард першої третини XX століття. Художники, такі як М. Сосенко та Ю. Панкевич, а пізніше й М. Бойчук, переосмислили стародавнє Візантійське мистецтво, та почали втілювати його в нових ідеях. Прагнення до національного відродження сприяло глибшому зануренню в історичні мотиви та їх переосмисленню в нових художніх формах [16, с. 47] .

Завдяки індивідуальному підходу до композиційного вирішення аркуша та новаторським методам у виборі друкарських засобів значний внесок у розвиток української друкованої графіки зробили такі митці, як Р. Романишин, М. Стратілат, А. Чебикін, С. Якутович та інші.

Тісна взаємодія з польським і російським мистецтвом стала вагомим чинником розвитку української культури. Творчі подорожі відкривали молодим українським художникам двері до мистецького життя Мюнхена, Кракова, Парижа та Відня, дозволяли їм інтегруватися у світовий мистецький контекст. В Україні ж незалежні мистецькі школи Києва, Харкова, Одеси та Львова активно взаємодіяли між собою, формуючи простір художнього духу.

У 1980-х та 1990-х, набули популярності комікси, які повністю перевернули журнальне мистецтво своїми нерівними формами, різкими, впевненими лініями, темними плямами, та, звісно, енергійним поєднанням тексту з ілюстраціями. Найвідомішими авторами британського коміксу є Ніл Гейман та Алан Мур. Саме графічний роман Алана Мура «Хранителі» (Рис. А. 1.2.5) [17], вважаються початком сучасної ери коміксів. Загалом, існують різні види коміксів , які роблять в різних країнах, такі як, наприклад, манга – японський різновид коміксу, засновником якого, є художник 19-го століття Касуцїки Хокусая (Рис. А. 1.2.6), [18], він, також, являється одним із найвідоміших митців домодерного японського мистецтва. З сучасних

японських художників манги одним з найвідоміших є Масасі Кісімото, автор «Наруто» (Рис. А. 1.2.7).

В загалом, всі художники ілюстратори робили ілюстрації традиційним способом, використовуючи такі художні матеріали, як, олійні фарби, чорнила, акварель, ручки, і т.п. З розвитком технологій, книжкова ілюстрація стала полем для експериментів, переплітаючись з традиційними методами. Дитяча книжкова ілюстрація теж не стояла на місці всі ці роки, подолавши такий великий шлях, та розвившись за допомогою таких майстрів книжкової ілюстрації, як: Беатрікс Поттер, Тріна Шарт Хайман, Сьюзен Джефферс, Георгій Нарбут, та багато інших [19, с. 55].

Одним з таких значних ілюстраторів, вважають Владислава Єрко. Ілюстратор працював не лише над дитячими книгами, а й над виданнями для дорослих. Його роботи визначаються ретельністю опрацювання деталей, де кожен елемент має своє значення. Основний напрям його творчості – книжкова ілюстрація, зокрема створення обкладинок, адже, на його думку, саме вони здатні передати головний настрій книги.

У співпраці зі засновником видавництва «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА» Іваном Малковичем Єрко створив серію ілюстрацій до твору «Снігова королева» Ганса Крістіана Андерсена (Рис. А. 1.2.8). також, працював над ілюстраціями до книг «Гаррі Поттер» (Рис. А. 1.2.9). «Казки Туманного Альбіону» (Рис. А. 1.2.10). та багато інших книг.

Майбутнє дитячих книжкових ілюстрацій тісно пов'язане з розвитком технологій, які продовжуватимуть впливати на спосіб візуалізації та подачі історій юним читачам. Сучасні цифрові інструменти та платформи відкривають перед ілюстраторами нові можливості, дозволяючи створювати інтерактивні, захопливі та яскраві зображення, які роблять процес читання ще більш захоплюючим. Однією з сфер є використання доповненої реальності (AR), яка може змінити сприйняття книжкових ілюстрацій. Завдяки AR-додаткам і пристроям читачі можуть взаємодіяти з малюнками в реальному часі, оживляючи персонажів і сцени новими несподіваними способами.

У своїй статті «Особливості розробки книжкової ілюстрації на прикладі авторських ілюстрацій до творів Братів Грімм» О. Гальчинська підкреслює, що ілюстрація протягом багатьох століть залишається невід'ємною частиною дитячої літератури. Яскраві та сюжетні зображення занурюють юних читачів у чарівний світ графіки, впливаючи на їхнє емоційне сприйняття тексту та збагачуючи загальне розуміння літературного твору. З часом ілюстрація зазнала значних змін. У різних країнах надавали перевагу різним матеріалам для створення графічних робіт, таким як акварель, гуаш, туш і перо [20, с. 50]. Завдяки технологічним інноваціям процес створення ілюстрацій зазнав модернізації, а вимоги до них змінилися. Сучасні технології спростили пошук композиційних рішень і втілення художніх задумів, а також оновили підходи до колористики, орнаментики, деталізації зображень і трансформації образів головних персонажів.

Але, незважаючи на те, наскільки технології розвинулися за останні роки, нашою думкою є те, що вони не зможуть повністю замінити неймовірний світ реальної традиційної книги, до якої дитина хоче доторкнутися, перегортати сторінки, та оживляти ілюстрації за допомогою своєї нескінченної уяви.

Висновки розділу 1

Ілюстрація, як окремий вид образотворчого мистецтва, так і частина книжкової графіки, пройшла довгий шлях, від єгипетських малюнків на стінах та папірусах до повноцінних картин, зроблених за допомогою комп'ютерних технологій.

Загалом, книга розвивалася завдяки релігії, бо для віруючих було важливо розповсюджувати сакральні тексти, такі, як Євангелії та кодекси, які оздоблювалися мініатюрами та орнаментальними мотивами.

З поширенням книг, з'явився друк, завдяки якому, були відкриті нові можливості тиражування тексту та, безпосередньо, ілюстрацій, на дереві або

міді. В цей період українська книжкова ілюстрація розвивалася під впливом європейського бароко.

У подальших століттях спостерігається розквіт журнальної ілюстрації, яка сприяла підйому самої професії ілюстратора (відомими прикладами були Чарльз Дана Гібсон, Говард Чендлер, Коулз Філіпс, Дж. К. Лейєндеккер, Норман Роквелл) та друку в цілому, що привело до повного переосмислення журнального мистецтва та появи коміксів, які вражали своєю динамічністю.

Дитяча книжкова ілюстрація відігравала та продовжує відігравати не менш важливу роль у розвитку книги, значний вклад було зроблено такими різними за епохою та стилем, художниками, як Беатрікс Поттер, Тріна Шарт Хайман, Сьюзен Джефферс, Георгій Нарбут, та Владислав Єрко.

На сьогодні, як вже було зазначено раніше, технології швидко інтегруються в велику кількість галузей, враховуючи мистецтво. Художники мають можливість трохи прискорити процес ілюстрування завдяки програмам на планшетах чи комп'ютерах. Також, зараз, майже щоденно, з'являються різні програми, інтерактивні книги, в яких можна взаємодіяти з різними предметами на своєму девайсі, та побачити своїх улюблених героїв з книги в реальному просторі, завдяки VR технологіям, які розширюють спектр взаємодії зі знайомим казковим середовищем.

РОЗДІЛ 2. ВИКОНАННЯ СЕРІЇ ГРАФІЧНИХ ІЛЮСТРАЦІЙ ДО ЛІТЕРАТУРНОГО ТВОРУ

2.1. Зародження задуму серії ілюстрацій та розробка скетчів

Розробка дизайну книги та самих ілюстрацій відбувалася за допомогою аналізу дитячих книжок, дизайну обкладинки, шрифтів, кольорів, та, звичайно, ілюстрацій, і, також, пошуку власного художнього рішення на основі знайдених даних.

Для художника ілюстратора завжди важливо насамперед ознайомитися з сюжетом книги, тож, нами було проаналізовано зміст дитячої книги польської письменниці Тамари Токай [21], з метою ознайомлення з сюжетом книги, яку, було взято за основу для розробки проекту. Загалом, книга складається з 10 історій, 32 сторінки основного тексту, та ілюстрації до нього.

Тамара Токай – польська письменниця, психолог та психотерапевт, яка все своє життя працювала з дітьми та підлітками в державному закладі. Авторка декількох книжок, зокрема дитячої книжки, яка стала основою даного проєкту. Цей проєкт є результатом співпраці ілюстратора та автора.

Казки були написані в період з 2023 по 2025 роки. Даний літературний твір готується до видання, ілюстрації до якого представлені в даному проєкті.

Загалом, робочий процес ілюстратора складається з таких етапів:

- Підготовчий етап: знайомство та узгодження концепції

На цьому етапі письменник та ілюстратор (або видавництво, якщо воно є посередником) встановлюють спільне бачення проєкту. Дитячі книги зазвичай мають сильний акцент на візуальній складовій, тому цей етап особливо важливий. В даному випадку, письменниця та ілюстратор, безпосередньо, спілкувалися в житті, тобто, підтримувався постійний зворотній зв'язок з автором, включаючи регулярні зустрічі ілюстратора з автором, протягом яких, було проаналізовано всі аспекти виконаної роботи, також враховувалися всі вимоги, в яких була потреба автора;

- Вивчення портфоліо: Письменник або видавництво перевіряє портфоліо ілюстратора, щоб переконатися, що його стиль підходить для дитячої книги;
- Письменник ділиться текстом книги або її концепцією. Для дитячих книг текст зазвичай короткий, тому ілюстратор отримує повний рукопис;
- Письменник може надати референси: приклади інших дитячих книг, стилі мистецтва (наприклад, ілюстрації Беатрікс Поттер або сучасний цифровий стиль);
- Узгоджуються деталі співпраці: кількість ілюстрацій (зазвичай 10–15 повносторінкових і кілька віньєток для стандартної дитячої книги), тип обкладинки, терміни, тощо.

Практична частина роботи полягала у створенні серії ілюстрацій до дитячого літературного твору, який має назву «Alibajki», що є поєднанням імені Ala, та слова bajki, тобто, казки. Вибір літературного твору був зумовлений тим, що підіймає достатньо серйозні питання на такі теми, як пошук себе в світі, розлука з близькими, чи процес дорослішання, але вся інформація подається в пом'якшеній формі, у вигляді думок тварин, іграшок, або, навіть, предметів, які переживають різні емоції протягом історій.

Звісно, що проект змінювався в процесі пошуку вдалої композиції та поєднання всіх складових дизайну. На початку розробки було вирішено створити декілька тестових ілюстрацій на основі накидків олівцем, і після чого, використати акварель, в зв'язку з легкістю та гнучкістю матеріалу (Рис. Б. 2.1.1). Але, з проведенням глибокого аналізу дитячої книжкової ілюстрації, було вирішено обрати графічну техніку виконання простим олівцем, з додаванням одного основного кольору. Така техніка зумовлена тим, що, олівець – це самий основний інструмент не тільки художника, але й людини, яка просто користується цим матеріалом у звичайних примітках у своєму блокноті, та у дітей, які вперше почали писати та малювати.

Розробка цього проекту потребувала також глибокого вивчення не тільки ілюстрацій, а й книги в цілому, тому що, стояла задача виконати всю дизайнерську частину повністю, від обкладинки та шрифтів, і до, звісно, ілюстрацій до книги. Тому, важливо було визначити формат та вигляд тексту на самому початку.

Формат книги впливає на сприйняття тексту та ілюстрацій, зручність читання та видавничі витрати. Для дитячої книги рекомендуються зазвичай наступні формати:

Квадратний формат (20×20 см або 21×21 см): Популярний для дитячих книг, оскільки дозволяє гармонійно розміщувати ілюстрації та текст. Квадратна форма зручна для розворотів із великими ілюстраціями, які привертають увагу дітей.

Прямокутний формат (21×26 см або 22×28 см): Підходить для книг із більш розвиненим сюжетом, де потрібно більше місця для тексту.

Вибір найкращого формату та вигляду тексту й ілюстрацій для дитячої книги залежить від цільової аудиторії, змісту книги, стилю ілюстрацій та видавничих стандартів.

Для проєкту було обрано формат 17×24 см

Стандарт для дітей 6–10 років: 24–48 сторінок (включно з титульними сторінками та форзацами). Для коротших історій — 32 сторінки, для більш розвинених сюжетів — 40–48 сторінок.

Кількість сторінок зазвичай кратна 8 (стандарт друку), наприклад, 24, 32 або 40 сторінок.

В даному проєкті 32 сторінки

Тип палітурки:

Тверда палітурка: Найпоширеніший вибір для дитячих книг, оскільки вона міцна, довговічна та приваблива для батьків і самих дітей.

М'яка палітурка: Дешевший варіант, підходить для масового тиражу або серійних книг, але менш довговічна.

Картонні сторінки: Використовуються рідко, але можуть бути доречними для наймолодшої аудиторії.

На даному етапі у вигляді дипломної роботи – вибрана м'яка палітурка. На етапі видання книги було вибрано твердий тип палітурки.

Папір:

Офсетний або крейдований папір (120–150 г/м²): Гладкий, міцний, добре передає м'які кольори олівцевих ілюстрацій. Крейдований папір забезпечує яскравість і чіткість, але офсетний краще імітує текстуру кольорових олівців.

Матове покриття: Використовується для того, щоб уникнути блиску та підкреслити ручний ефект малюнка.

Для даного проекту було вибрано матове покриття.

Текстура: Легке штрихування або зернистість, що нагадує кольорові олівці. Це може бути досягнуто вручну (сканування малюнків) або цифрово (за допомогою програм, як Procreate чи Photoshop із текстурами олівців).

Типи ілюстрацій:

Повносторінкові ілюстрації: Займають усю сторінку, часто використовуються для ключових сцен (наприклад, герой запускає повітряного змія). Рекомендується 8–12 таких ілюстрацій у книзі на 32 сторінки.

Розворотні ілюстрації: Займають дві сторінки, ідеальні для панорамних сцен (наприклад, герой у лісі чи місті). 2–4 розвороти на книгу.

Створення ілюстрації неможливе без використання специфічних засобів виразності, які включають:

Графічну мову - Це основа візуального стилю ілюстрації. Вона може бути реалістичною, як у гравюрах Густава Доре до «Божественної комедії», або стилізованою, як у роботах Бердслі. Графічна мова включає вибір техніки (акварель, гравюра, цифровий малюнок), колірну палітру та стиль ліній.

Композиційні рішення, також, визначають, як елементи ілюстрації розташовані на сторінці. Художник може використовувати симетрію, динамічні ракурси чи контрасти, щоб підкреслити ключові моменти сюжету.

Наприклад, у роботах Нормана Роквелла композиція часто будується так, щоб одразу привернути увагу до емоційного центру сцени.

Макет книги, розташування ілюстрацій відносно тексту, шрифти та декоративні елементи створюють цілісний вигляд книги. Вільям Морріс у своєму видавництві Kelmscott Press приділяв особливу увагу гармонії між текстом, ілюстраціями та шрифтами, що робило його книги справжніми творами мистецтва

Ілюстрації розміщують у книзі разом із текстом. Для дитячих книг важливий баланс між текстом і зображеннями: ілюстрації не повинні перевантажувати сторінку чи відволікати від тексту.

Стосовно формату ілюстрацій, було вирішено обрати два варіанти щоб забезпечити різноманітність візуального сприйняття книги - прямокутний зверху сторінки, та вільне розташування. [22, с. 160] (Рис. Б. 2.1.2).

Особливості книжкової ілюстрації, такі як ілюстрація, розташована на двох сторінках, дали нові можливості, для демонстрації контрасту між реальністю і мрією, на прикладі казки з гусеницею, коли вона знаходилася на лівій частині ілюстрації, та дивилася в праву частину, на метелика, як на свою мрію (Рис. Б. 2.1.3).

Вибір ілюстрування одним кольором, зумовлено тим, що ми помічаємо ті деталі на зображенні, які «виступають» на перший план, тобто, фон, та оточення не привертають на себе великої уваги, завдяки чорним, білим, сірим відтінкам, а головні герої та важливі за символізмом предмети, виділені одним основним кольором в кожній історії, для того, щоб відмітити різницю між ними, та, також, задля більшого застосування дитиною, уяви.

Наступним кроком були пошуки стилю ілюстрацій, та розробка персонажів перших кількох історій, вивчення можливих рухів та поз, в яких, головні герої виглядали би максимально гармонійно (Рис. Б. 2.1.4), (Рис. Б. 2.1.5), (Рис. Б. 2.1.6), (Рис. Б. 2.1.7). Задля більш точної передачі образів в ілюстраціях, були проаналізовані відповідні ресурси з зображеннями тварин та предметів, яких було взято за основу в літературному творі.

Як вже було зазначено раніше, книга містить в собі 10 різних казок, більшість яких розповідає історії іграшок, які переживають різні емоції від таких ситуацій, як, розлука з іншими іграшками чи переїзд на нове місце. Присутні, також, казки про «оживленні» предмети, які мають свої власні думки, та реальних істот, як наприклад, гусениця, яка мріяла стати метеликом. Задля більшої схожості з реальними іграшками, деяким персонажам було зроблено невеликі бірки, якби на них був штрих-код.

Окрім персонажів, дуже важливим аспектом в книжковій ілюстрації, є фон, або, середовище, в якому, безпосередньо, знаходиться персонаж. В розробці оточення потрібно враховувати час, в якому розгортаються події, тобто, в даному літературному творі, всі події відбуваються в наші часи; місцевість, якщо є така можливість, та загальний опис в тексті.

В нашому випадку, більшість подій розгортається в одному домі, та в одному оточенні, в кімнаті, серед книжкових полиць та меблів. Враховуючи це, було вирішено зробити однакове оточення, але в різних ракурсах для кожної ілюстрації.

2.2. Виконання проєкту в матеріалі

Створення оригінальних робіт почалося з лінійного рисунку. Було вирішено зробити декілька ілюстрацій в верхній частині на два аркуша книги (Рис. Б. 2.2.1). а інші ілюстрації – виконати в вільному форматі, тобто, не прив'язувати їх до розміру аркуша, та гармонійно вписати головних героїв в простір книги (Рис. Б. 2.2.2).

Зазвичай, дитячі книги містять елементи, які заохочують дітей розглядати малюнки (наприклад, приховані деталі чи другорядних персонажів), тому важливо детально пропрацювати кожну з ілюстрацій, щоб вони викликали бажання роздивлятися, відчувати їх атмосферу.

Як зазначав ілюстратор Владислав Єрко – ілюстратор, як посередник між текстом і читачем. Він бачить свою роль не в тому, щоб домінувати над літературним твором, а в тому, щоб створити візуальну інтерпретацію, яка доповнює і підсилює текст, де кожна деталь ретельно продумана, щоб передати дух твору, але не затьмарювати його [23]

Детально було пропрацьовано персонажів, які знаходилися на першому плані, відповідно чому, лінії першого плану товще за ті, що знаходяться на задньому плані. Також, були доведені до максимальної реалістичності деталі такого середовища, як, наприклад, кімната, в історії зі слоном. В кімнаті знаходилася полиця з книжками, які мають різний розмір, товщину, назви на обкладинках, та дефекти у вигляді подряпин, які засвідчують те, що книжки доволі часто перечитували. Також, в кімнаті були й інші слони, які стояли на полиці, в зв'язку з чим, було зображено головного героя на правій половині ілюстрації, який дивиться з правої частини аркуша в ліву, тобто, на інших слонів.

В історії про гусеницю, було зроблено ілюстрацію на два аркуша, з лівої сторони знаходилася гусениця, а с правої метелик. Такий «прийом» було використано задля демонстрації реальності та мрії, тобто, з лівої сторони гусениця, знаходиться в реальному часі, і в цей же час дивиться на правую сторону, на якій зображена її мрія у вигляді метелика. Це, також, виглядає як повноцінна історія з сюжетом в одній ілюстрації, в кількох діях.

Наступним етапом було нанесення тону, використовуючи методику поетапного накладення шару на малюнок (Рис. Б. 2.2.3). таким чином, будувалися контрастні за тоном місця, які відокремлювали важливі деталі на передньому плані. (Рис. Б. 2.2.4).

Останнім етапом виконання ілюстрацій до літературного твору, було введення кольору, та розробка обкладинки з вже набутих скетчів та ілюстрацій (Рис. Б. 2.2.5). Для кожної казки передбачався окремий підбір кольору, в залежності від опису в тексті, та якомога гармонійного поєднання з чорними, сірими, та білими відтінками. На прикладі з казкою про слона, можна

відмітити, що там присутній чіткий опис головного героя, та основний його колір – синій (Рис. Б. 2.2.6). Також, як дизайнерське рішення, було додано мазки кольору зверху на нумерації, щоб позначити, яка саме історія знаходиться на цих сторінках, задля полегшення впізнавання казки, яка знаходиться на цій сторінці (Рис. Б. 2.2.7).

Книжкова ілюстрація є невід’ємною частиною літератури, що з’явилася ще в епоху рукописних книг і продовжує розвиватися в сучасному цифровому світі. Це мистецтво, яке поєднує текст і зображення, створюючи цілісний художній твір. Ілюстрація не просто ілюструє події чи персонажів, описаних у книзі, а й інтерпретує їх, додаючи нові емоційні та естетичні виміри. Вона може бути як супроводом до тексту, так і самостійним елементом, що впливає на сприйняття твору читачем. У цьому контексті художник-ілюстратор виступає як перекладач літературного тексту на візуальну мову, що вимагає глибокого розуміння змісту, контексту та авторського задуму

Таким чином, в книжковій ілюстрації, головним аспектом – є невідривний зв’язок з текстом, будь то опис персонажів, середовища, емоції персонажів, тощо.

Обрі Бердслі, англійський художник-ілюстратор, відомий своєю роботою над книгами, такими як «Саломея» Оскара Вайлда, вважав, що ілюстрація має бути не лише декоративною, а й емоційно насиченою, щоб підкреслити настрій тексту. Його роботи для «Саломеї» (1894) демонструють використання контрастних чорно-білих композицій, які створюють драматичний ефект і тісно пов’язані з літературним змістом. Він наголошував на тому, що ілюстрація повинна бути автономним мистецтвом, але водночас гармоніювати з текстом [24, с. 145].

Книжкова ілюстрація виконує кілька ключових функцій. По-перше, вона допомагає читачу візуалізувати світ твору, роблячи його більш доступним і зрозумілим. Наприклад, ілюстрації до дитячих книг, таких як «Снігова королева» Ганса Крістіана Андерсена, створюють казкову атмосферу, яка захоплює молодих читачів і допомагає їм уявити персонажів

та події. По-друге, ілюстрація поглиблює емоційний вплив тексту. Зображення персонажів, їхніх емоцій чи ключових сцен можуть викликати сильні почуття, які доповнюють літературний наратив. По-третє, ілюстрація відіграє естетичну роль, роблячи книгу об'єктом мистецтва, що має самостійну цінність.

Художні образи в ілюстраціях сприяють кращому розумінню тексту, допомагаючи читачу досягнути ідею книги. Вони активізують уяву, дозволяючи читачу зануритися в атмосферу твору, відчувати його настрій і навіть обрати улюбленого персонажа. Наприклад, ілюстрації Владислава Єрка до «Снігової королеви» не лише відтворюють сюжет, але й передають холодну, але водночас теплу атмосферу казки, що робить її незабутньою для читачів різного віку.

Під впливом ідеї, що поступово змінювалася, змінився і підхід до пошуку композицій. Було створено ряд замальовок із метою визначення зовнішності персонажів відповідно до сюжету, опису їхніх рис, поданих у художньому творі. Також, в процесі роботи, було зосереджено увагу на доречному розміщенні тонових, та кольорових акцентів (Рис. Б. 2.2.8).

В ході виконання роботи було зроблено висновки не тільки про важливість дотримування тексту, але, також, про поєднання власних ідей з першим, та підкреслення окремих деталей в ілюстрації з літературного твору, які можуть залишитися непомітними для читача. Тож, дуже важливо не тільки сліпо слідувати написаному тексту книги, але й додавати частину свого власного бачення, бо це, в решті-решт, робить ілюстрації унікальним мистецтвом, в якому поєднуються багато різних аспектів.

В сьогоденні, сучасна книжкова ілюстрація стикається з низкою викликів. З одного боку, цифрові технології відкривають нові можливості для створення складних ілюстрацій, але водночас конкуренція з цифровими медіа, такими як фільми чи відеоігри, змушує ілюстраторів шукати унікальні підходи. Багато сучасних художників, як Бенджамін Лакомб чи Шон Тан,

поєднують традиційні техніки з цифровими, створюючи ілюстрації, які виглядають як окремі твори мистецтва.

Висновки до розділу 2

Створення кваліфікаційної роботи складалося з головної ідеї, аналізу форматів, матеріалів, композиційних розробок, та виконання повноцінних робіт з додаванням кольорових акцентів. Спочатку обраним матеріалом була акварель, в зв'язку з тим, що вона виглядає «легкою», це дозволяє відтворювати цікаві ефекти, та цей матеріал, доволі часто використовують в сфері дитячих книжкових ілюстрацій. Але, згодом, проаналізувавши популярні дитячі твори, та їх дизайн, було вирішено зробити серію оригінальних ілюстрацій олівцем.

Композиційні пошуки передбачали глибоке ознайомлення з деталями сюжету літературного твору, персонажами, їх характеристиками, перед тим, як зв'язати всі складові в практичній частині, тобто, в багатьох різних начерках, ескізах, та, безпосередньо, в виконанні остаточного варіанту роботи. Також, важливо було розкрити історію за допомогою ілюстрування певного символізму, який не було донесено словами, що сприяє глибшому розумінню твору, формує певне ставлення до інформації. Ілюстрації впливають на глядача емоційно, здатні викликати асоціації, впливати на світосприйняття та дарувати естетичну насолоду.

Твір Т. Токай «Alibajki» базується на історіях іграшок, тварин, та, навіть, живих предметів, які стикаються з різними життєвими обставинами, та замислюються над тим, як це сталося? Чому саме так склалося?, Чому саме зі мною? – це все питання, які переслідують всіх нас з часом, та ми маємо знайти в собі сили, щоб побачити відповідь і дивитися на ці обставини під іншим кутом. Тож ми вважаємо, що це є, і буде, завжди актуальною темою, не тільки для книжкового ілюстрування, а й в загальному плані.

ВИСНОВКИ

Опрацювавши наукові та літературні джерела, такі як, статті, книги, інтернет-ресурси, можна зробити висновок, що книжкова ілюстрація й досі цікавить як науковців, з їх численними роботами на цю тему, так й, безпосередньо, художників, які бажають поглибитися в історію книжкового мистецтва та проаналізувати всі доступні джерела, щоб в майбутньому використати набуті знання на практиці.

В загалом, феномен ілюстрації бере свій початок ще в часи неоліту, коли люди замислилися о передачі інформації через малюнки на скелях, пізніше, цей метод використовували також і в Стародавньому Єгипті, коли зображували фрагменти з легенд, та, потім, почали розписувати предмети побуту, так, як в Греції створювали вишуканий розпис по вазах. Згодом, з'явився папірус, а потім вже й пергамент, який був більш зручніший для використання, та послугував прототипом для кодексів, які вперше створили Римляни в I ст. н. е., З цього періоду, книга стає головним інструментом для розповсюдження сакральних текстів, які знала кожна людина, та невдовзі, у III ст. н. е., з'являються перші відбитки ксилографії в сакральних текстах Індії та Китаю.

Згодом, відбувається значне піднесення ілюстрації та виробляється певна методика в розробці книг, яку, згодом, удосконалили завдяки винаходу друкарського верстату, що дало можливість розповсюджувати книгу, та вже друкувати не тільки релігійні тексти, а ще й літературу різних напрямлень, таку як, журнали, які публікували в Америці, та які оздоблювалися майстерно виконаними кольоровими ілюстраціями, за допомогою традиційних матеріалів, таких як, наприклад, олійні фарби. Таким чином, у 90-х роках, журнальні ілюстрації проклали шлях коміксам, які вражали своєю динамічністю, та досі виконуються професійними ілюстраторами, а з появою технологій, з'явилася можливість трохи пришвидшити сам процес розробки, та експериментувати зі стилем виконання.

Таким чином, дослідивши історію книжкової ілюстрації, можна зробити висновок, що видів, технік, та матеріалів, якими вона виконується, необмежена кількість, тому зробивши кілька тестових ілюстрацій різними матеріалами, для кваліфікаційної роботи, нами було обрано методику виконання графічними матеріалами, які в повній мірі передають художні образи та гармонійно доповнюють літературний твір «Alibajki» за авторством Т. Токай. Також, було використано такі композиційні та технічні засоби, як дозволили ефективно реалізувати творчий задум

Зважаючи на все вищевикладене можна зробити висновок, що тема кваліфікаційної роботи була розкрита, мета – досягнута, завдання дослідження виконані.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бутнік-Сіверський Б. Принципи ілюстрування дитячої книжки; Всеукр. Академія наук; Кабінет дослідження творчості. Київ : Культура, 1929. 68 с.
2. Багрій О.. VOGUE.ua . Ми з України: Тарас Шевченко як художник. URL: <https://vogue.ua/article/culture/art/mi-z-ukrajini-taras-shevchenko-yak-hudozhnik-51572.html> (Дата звернення 10.03.2025)
3. Вожга І. Історія графічної культури. Дизайн і його тенденції. Всеосвіта. URL: <https://vseosvita.ua/lesson/istoriia-hrafichnoi-kultury-dyzain-i-yoho-tendentsii-79162.html> (Дата звернення 18.03.2025)
4. Графіка. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / авт.-уклад. Ю. Ковалів. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 624 с.
5. Гальчинська О., Пашкевич К. Особливості розробки книжкової ілюстрації на прикладі авторських ілюстрацій до творів Братів Грімм. Актуальні проблеми дизайну : збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 27 квітня 2022 року. Київ : КНУТД, 2022. С. 54.
6. Димова А. Книжкова ілюстрація як вид графічного мистецтва. Збірник наукових праць студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених Молода наука 2021. Запоріжжя, 2021. 227 с.
7. Енциклопедія Сучасної України: електронна версія. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=13244 (Дата звернення 02.04.2025)
8. Зайцева В. Українська книжкова графіка першої третини ХХ століття як об'єкт історико-мистецтвознавчих досліджень. Вісник Львівської національної академії мистецтв. 2018. 243 с.
9. Ілюстратор «А-ба-ба-га-ла-ма-ги» Владислав Єрко: Я ховаюся за автором і влаштовую тиху екранізацію тексту. URL: <https://rozmova.wordpress.com/2018/02/06/vladyslav-erko-2/> (Дата звернення 03.04.2025)

10. Ковальчук Г. І.. Всесвітня історія книги: Навч. посіб. для студ. Київський держ. ін-т культури. — К., 1995. Вип. 1 : Історія писемності та рукописної книги. — К., 1995. 63 .
11. Лагутенко О. Українська графіка першої третини ХХ століття. Київ : Грані-Т, 2006. 240 с
12. Мотузюк Д.. Національна бібліотека України для дітей. Історія коміксу. URL: <https://chl.kiev.ua/key/Books/ShowBook/625> (Дата звернення 08.04.2025)
13. Стівен Фартінг. Історія мистецтва від найдавніших часів до сьогодення. 2020. 243 с.
14. Українське книговидання ХІХ-ХХ століть. Ізборник. URL: <http://litopys.org.ua/isaevych/is33.htm> (Дата звернення 11.05.2025)
15. Шульц І.. Заповідник Києво-Печерська Лавра. Патерик Печерський 1661 року (до 360-ліття першого друкованого видання церковнослов'янською мовою). URL: <https://kplavra.kyiv.ua/ua/2-lypnya-dukhovna-kultura-pateryk-pecherskyu-ukr>
16. Auction House «Goldens». Хокусай Кацусіка. Біографія. URL: <https://gs-art.com/artists/8290/> (Дата звернення 13.04.2025)
17. Evangelhia Stead. Grotesque and Performance in the Art of Aubrey Beardsley. 292 с.
18. Google Arts & Culture. A brief history of books. URL: <https://artsandculture.google.com/story/a-brief-history-of-books/OAXR-SPrQmOCew?hl=en> (Дата звернення 06.05.2025)
19. History Of Art. JANSON. 1184 с.
20. Illustration History. URL: <https://www.illustrationhistory.org/history> (Дата звернення 10.04.2025)
21. Jeremy Norman's HistoryofInformation.com. The Diamond Sutra, the Earliest Surviving Dated Complete Printed Book. URL: <https://www.historyofinformation.com/detail.php?id=207> (Дата звернення 15.04.2025)

22. Lubimyczytać. Autorzy. Tamara Tokaj. URL: <https://lubimyczytac.pl/autor/108853/tamara-tokaj> (Дата звернення 15.03.2025)
23. Rheanna-Marie Hall. National trust for Scotland. The Book of Kells. 2022 URL: <https://www.nts.org.uk/stories/the-book-of-kells> (Дата звернення 20.04.2025)
24. Susan Doyle, Jalyn Grove, Whitney Cher. History Of Illustration (Історія Ілюстрації). 589 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Ілюстрації до Розділу 1

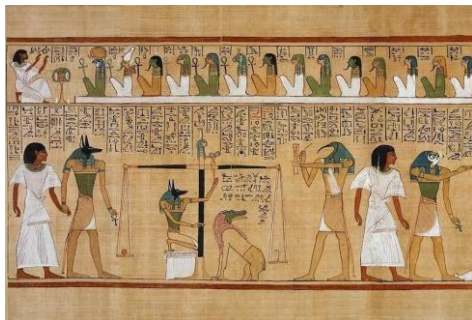

Рис. А. 1.1.1

Настінні ілюстрації з текстом
Стародавнього Єгипту. 1375 р. до н.
е.

Рис. А. 1.1.2

Гомер «Іліада»
Фетіда приносить Ахіллу
обладунки, викувані Гефестом.
Приблизно 575 р. до н. е. – 550 р. до
н. е.

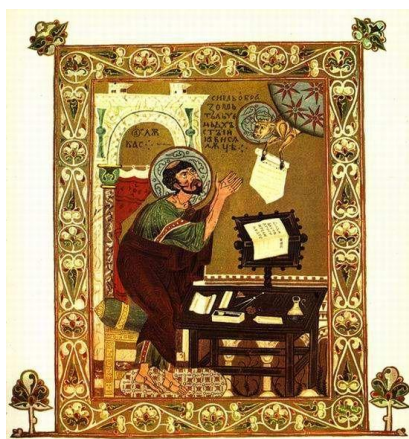

Рис. А. 1.1.3

Євангеліст Лука з Остромирового
Євангелія. 1050-ті роки

Рис. А. 1.1.4

Євангеліст Іоанн з Остромирового
Євангелія. 1050-ті роки

Рис. А. 1.1.5

Євангеліст Марк з Остромирового
Євангелія. 1050-ті роки

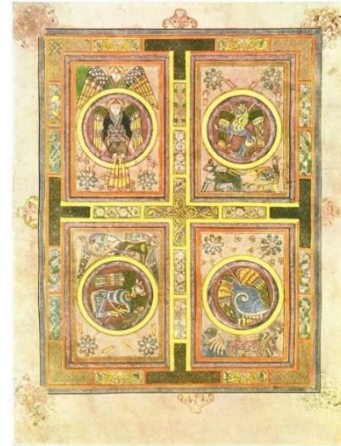

Рис. А. 1.1.6

Фолію з символами чотирьох
євангелістів. 800 р. н. е.

Рис. А. 1.1.7

Келлська книга, Фолію 292г. 800 р. н.
е.

Рис. А. 1.1.8

Ілюстрація з книги
«Алмазна сутра». 868 р. н. е.

Рис. А. 1.1.9

«Божественна комедія». Портрет
Данте. Боттічеллі. Приблизно 1495 р.

Рис. А. 1.1.10

Видання Печерського патерика.
1661 р.

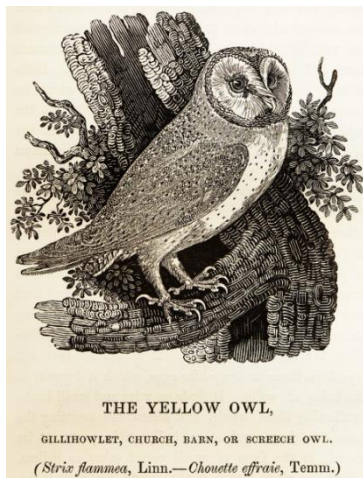

Рис. А. 1.1.11

Т. Бьюік (1753-1828) Ксилографії з
Історії птахів Британії. 1797–1804 р.

Рис. А. 1.1.12

Т. Шевченко. «Марія». До поеми
«Полтава». Між 1830 і 1847 р.

Рис. А. 1.1.13

Т. Шевченко. «Король Лір» В.
Шекспіра. 1830 — 1847 р.

Рис. А. 1.1.14

Т. Шевченко. «Зустріч Тараса
Бульби із синами». До твору «Тарас
Бульба». 1830 — 1847 р.

Рис. А. 1.1.15

Т. Шевченко. «Робінзон Крузо». Д.
Дефо. 1856 р.

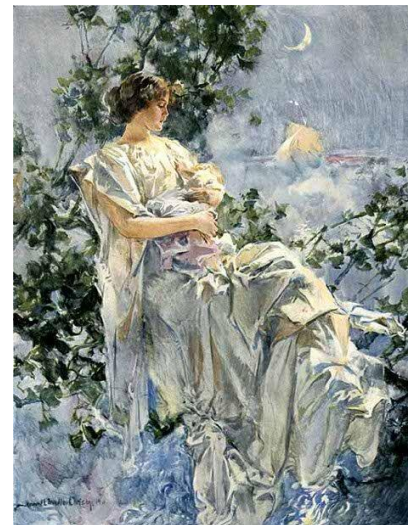

Рис. А. 1.2.1

Ч. Крісті Ілюстрація до «Принцеса».
А. Тенісона. 1920 р.

Рис. А. 1.2.2

Коулз Філіпс. Ілюстрація «For Afternoon Tea» до журналу. 1924 р.

Рис. А. 1.2.4

Н. Роквелл. Ілюстрація «Різдвяний Санта читає пошту». 1935 р.

Рис. А. 1.2.6

Рис. А. 1.2.3

Дж. К. Лейєндеккер. Ілюстрація до реклами «Arrow Collars». 1895 – 1917 р.

Рис. А. 1.2.5

Алан Мур. Ілюстрації з коміксу «Хранителі». 1986 р.

Рис. А. 1.2.7

Масасі Кісімото. Ілюстрації з манги «Наруто». 1999 р.

Хокусай Кацусіка. Манга. 1815 р.

Рис. А. 1.2.8

В. Єрко. Ілюстрації до «Снігова королева». Ганса Крістіана Андерсена. 2020 р

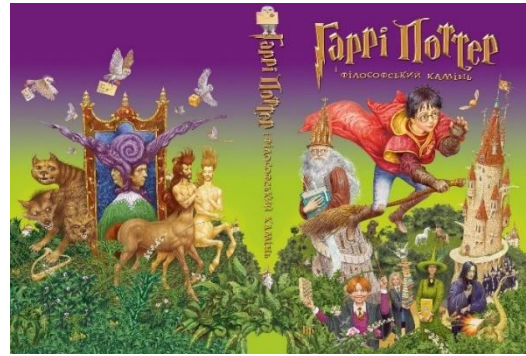

Рис. А. 1.2.9

В. Єрко. Ілюстрації до книги «Гаррі Поттер». Дж. Роулінг. 2017 р.

Рис. А. 1.2.10

В. Єрко. Ілюстрації до книги «Казки Туманного Альбіону». 2019 р.

Додаток Б

Ілюстрації до розділу 2

Рис. Б. 2.1.1

Пошуки композиції та матеріалів.
Акварель. Ілюстрація до першої
історії

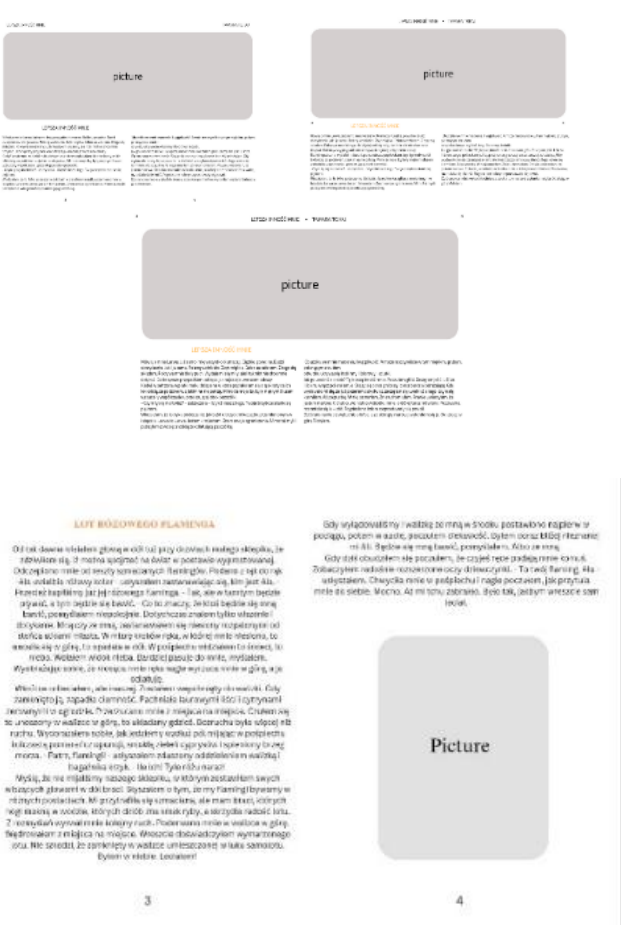

Рис. Б. 2.1.2

Формати сторінок, різні варіанти
шрифтів

Рис. Б. 2.1.3

Пошуки стилю та вивчення рухів на прикладі першої історії про пінгвіна

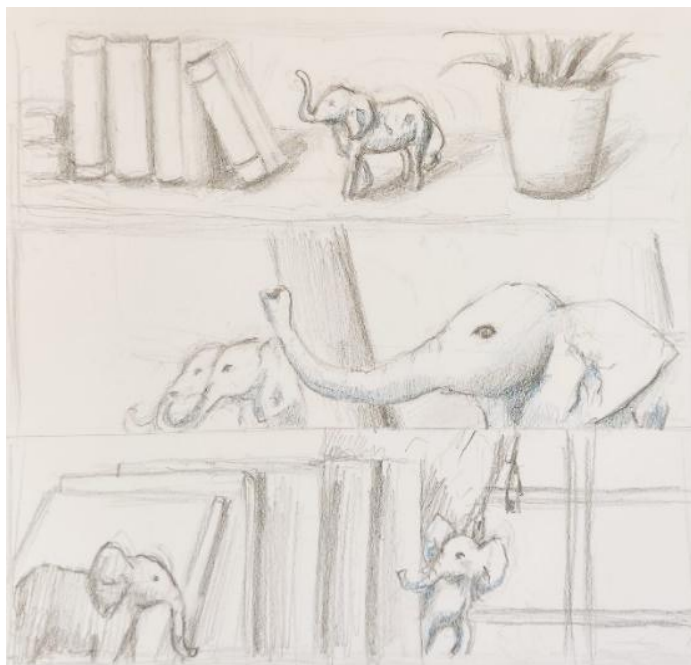

Рис. Б. 2.1.4

Пошуки композиції в різних ракурсах на прикладі історії про слона

Рис. Б. 2.1.5

Накидки персонажів. Фламінго

Рис. Б. 2.1.6

Накидки персонажів. Жираф

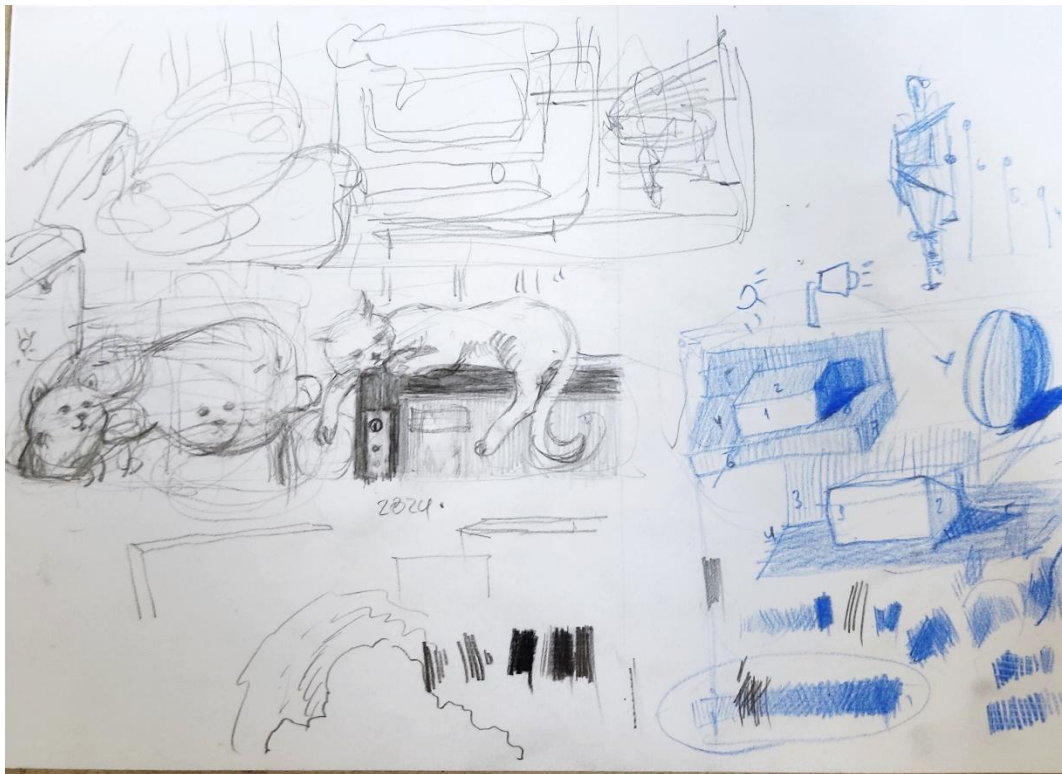

Рис. Б. 2.1.7

Пошуки композиції та освітлення

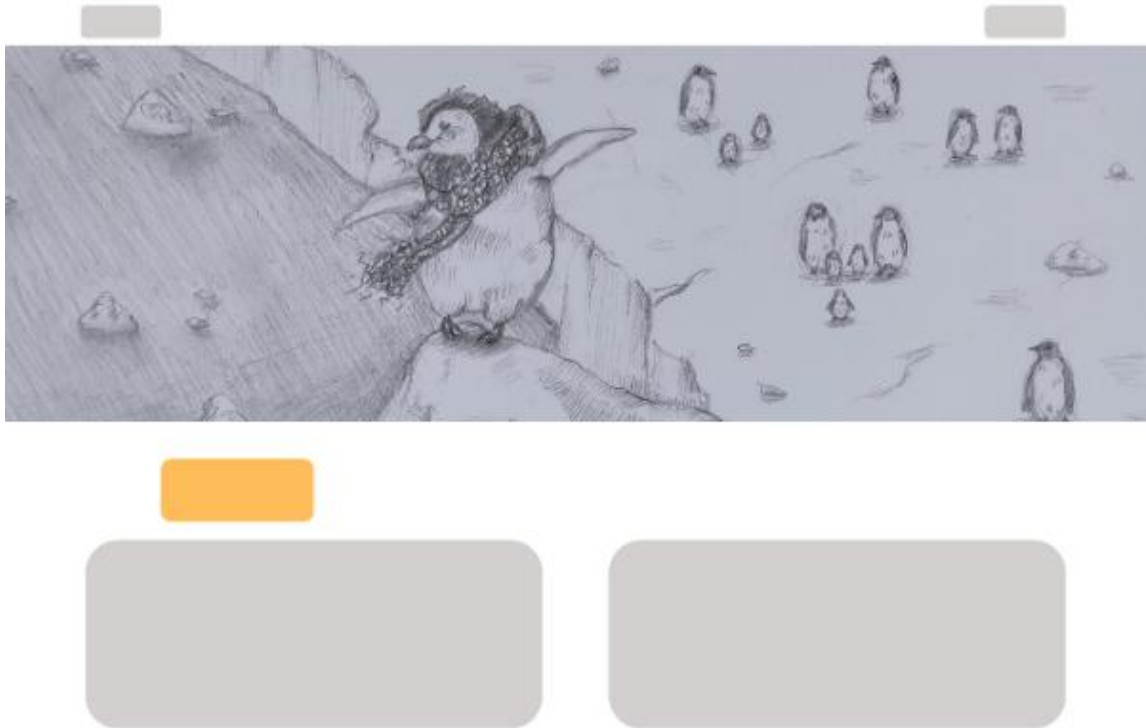

Рис. Б. 2.2.1

Початковий накидок, який був вписан в макет

Рис. Б. 2.2.2

«Вільне» розташування ілюстрації на аркуші з текстом

Рис. Б. 2.2.3

Початок накладання тону

Рис. Б. 2.2.4

Ілюстрація без додавання кольору

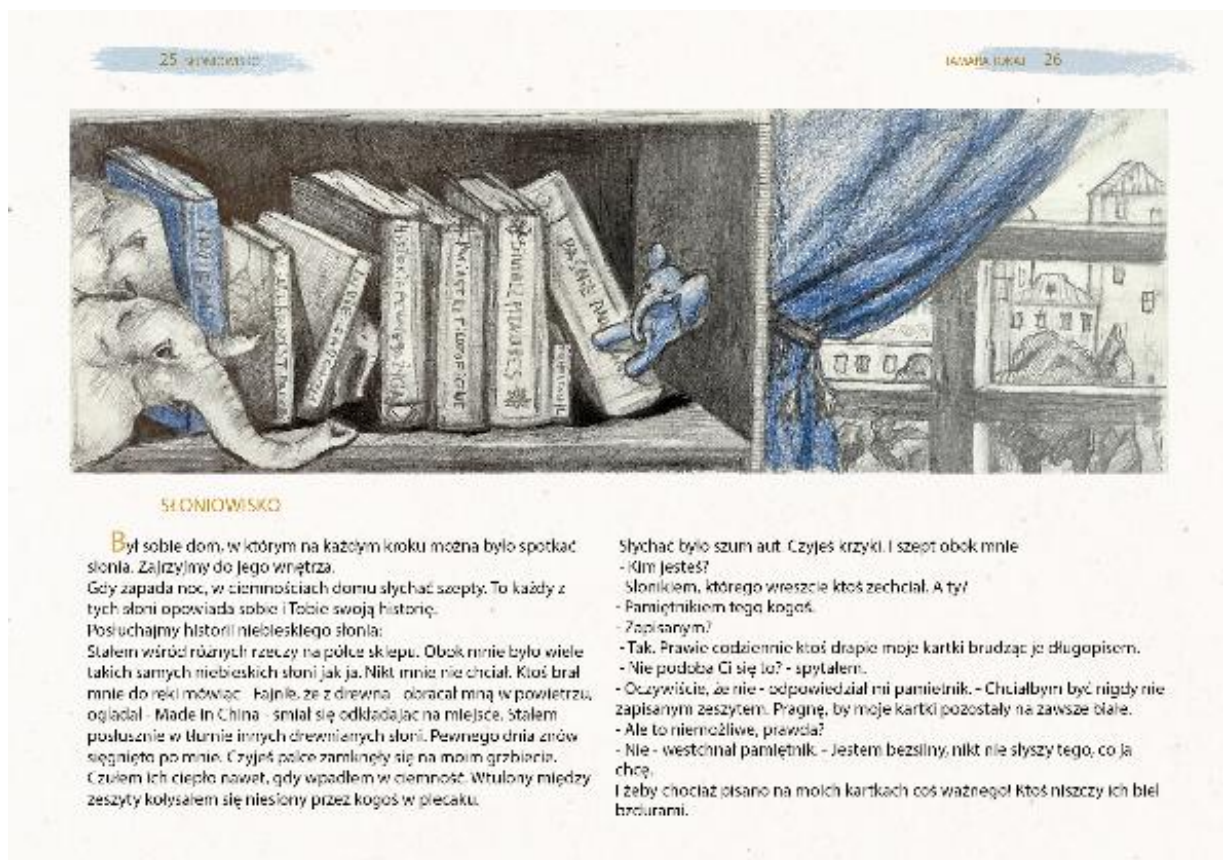
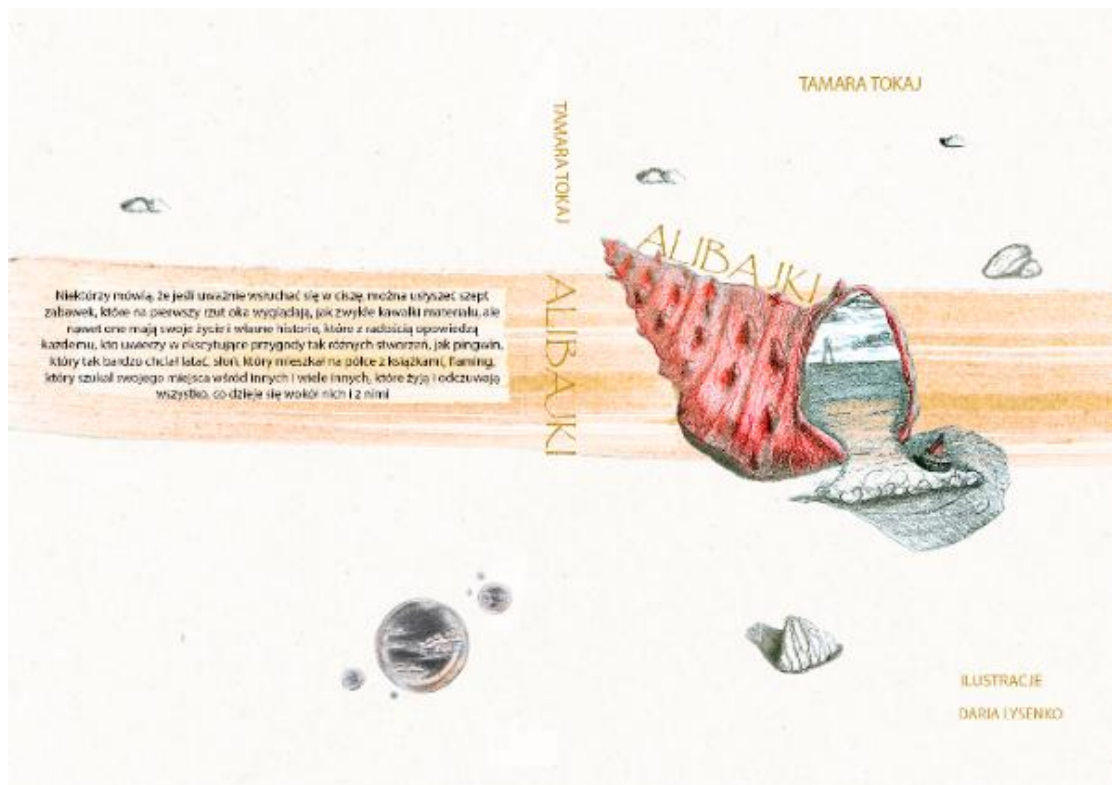

Рис. Б. 2.2.5

Обкладинка проекту книги «ALIBAJKI»

Рис. Б. 2.2.6

Сторінка з ілюстрацією з кольором. Історія про слона

Рис. Б. 2.2.7

Зразок нумерації з кольором

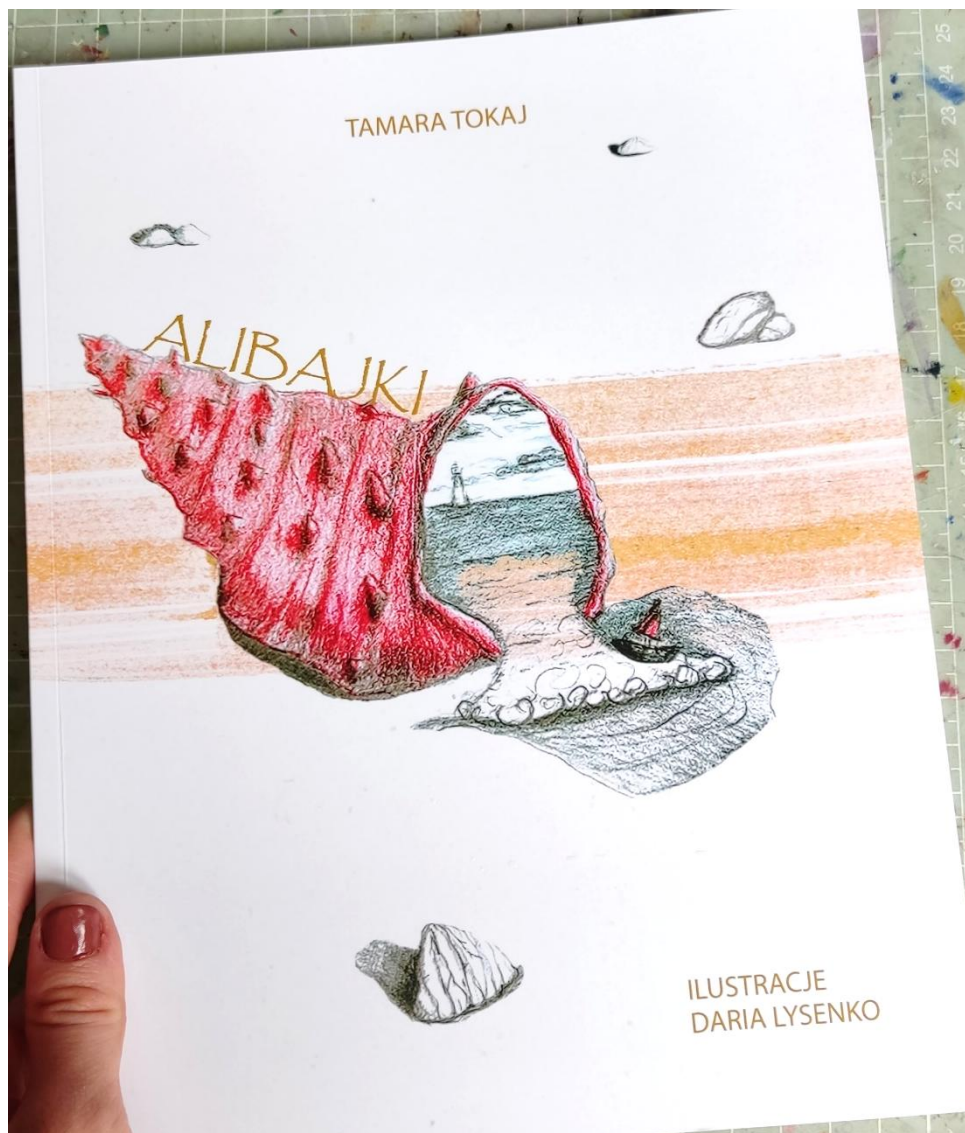

Рис. Б. 2.2.8

Надрукована книга